

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

PRZYGOTOWANIE PLANÓW ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARÓW NATURA 2000: SOO „DOLINA BIEBRZY” I OSO „OSTOJA BIEBRZAŃSKA”

Sprawozdanie z przebiegu warsztatów wprowadzających z interesariuszami **12 października 2011 r. Hotel „Zbyszko” Goniądz**

Warsztaty rozpoczął dyrektor Biebrzańskiego Parku Narodowego Wojciech Dudziuk. Po powitaniu Zebranych oddał głos moderatorowi warsztatów dr Wojciechowi Nowickiemu, który przedstawił następujący porządek spotkania:

- Wygłoszenie przez przedstawicieli Zespołu Autorskiego dwóch referatów wprowadzających:
  - 1.Referat pt. „Plany zadań ochronnych jako narzędzie zachowania właściwego stanu ochrony”.
  - 2.Referat pt. „Uspołecznienie procesu sporządzania PZO”.
- Pytania do referentów.
(przerwa na kawę)
- Przedstawienie przez interesariuszy problemów związanych z funkcjonowaniem obszarów Natura 2000.
- Zawiązanie Zespołu Lokalnej Współpracy.
- Wolne wnioski
(obiad) .

Po omówieniu programu warsztatów, moderator poprosił wszystkich obecnych na sali o przedstawienie się i podanie instytucji/organizacji, którą reprezentują. Podsumowując przeprowadzoną prezentację podkreślił, że w warsztatach uczestniczą wszystkie kategorie interesariuszy, w tym przedstawiciele władz lokalnych, innych podmiotów zarządzających przestrzenią lub sprawujących nadzór, organizacji społecznych, a także naukowcy, przedsiębiorcy, rolnicy oraz lokalni liderzy.

Część merytoryczną spotkania rozpoczął prof. dr hab. Jerzy Solon - Koordynator PZO dla Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Dolina Biebrzy” wygłaszając referat wprowadzający pt. „Plany zadań ochronnych jako narzędzie zachowania właściwego stanu ochrony”. W referacie przedstawił:

- Założenia sieci Natura 2000
- Cele i zadania PZO
- Założenia planów zadań ochronnych: SOO Dolina Biebrzy i OSO Ostoja Biebrzańska, w tym:
  - i. - stan rozpoznania przedmiotów ochrony i ich uwarunkowania
  - ii. - metodyka sporządzania PZO
  - iii. - negocjowalne i nienegocjowalne elementy PZO
  - iv. - harmonogram prac

Omawiając założenia sieci Natura 2000 zwrócił uwagę, że Polska musi respektować przepisy Unijne w tym zakresie, bez względu na to czy są one akceptowalne przez te czy inne zainteresowane osoby czy jednostki. W granicach obszarów Natura 2000 nie obowiązują „sztywne” zakazy, ale każde z podejmowanych działań musi być oceniane pod kątem jego wpływu na przedmioty ochrony. Następnie prelegent omówił krótko podstawy prawne sieci Natura 2000 i historię jej utworzenia w Polsce.

W kolejnej części przedstawił założenia formalno-organizacyjne sporządzania Planów Zadań Ochronnych, w tym przedmioty ochrony obszarów Dolina Biebrzy i Ostoja Biebrzańska, skład zespołu autorskiego oraz etapy i harmonogram prac.

Na koniec zwrócił uwagę, że w procesie planowania nie podlegają dyskusji wymogi wynikające z prawa wspólnotowego i krajowego (np. przedmioty ochrony, konieczność zapewnienia dobrego stanu ochrony, kryteria oceny stanu ochrony, cele ochrony). Jednocześnie proces sporządzania projektu PZO nie jest miejscem negocjacji dopuszczalności/niedopuszczalności jakichkolwiek inwestycji mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000. Natomiast w procesie planowania podlega dyskusji sposób zorganizowania ochrony obszaru, tak aby był maksymalnie skuteczny dla przedmiotów ochrony, a minimalnie uciążliwy dla ludzi korzystających z obszaru i ich aspiracji.

Następnie Kierownik Zespołu Autorskiego Andrzej Weigle wygłosił referat na temat uspołecznienia procesu sporządzania Planu Zadań Ochronnych. W pierwszej części swojego wystąpienia omówił podstawy prawne udziału zainteresowanych osób i instytucji w pracach nad PZO oraz przedstawił rolę poszczególnych grup interesariuszy. Następnie zwracając się bezpośrednio do zebranych zaproponował następujące formy współpracy z Zespołem Autorskim:

- składanie wniosków (propozycji) do PZO (pisemnie lub mailowo na adres Biebrzańskiego PN),

- śledzenie postępów prac i zapoznawanie się z wynikami (strona WWW Biebrzańskiego PN, portal GDOŚ, lokalna prasa, ogłoszenia),
- składanie uwag i wniosków do projektu PZO,
- udostępnianie własnych danych na potrzeby projektu (pisemnie lub mailowo na adres Biebrzańskiego PN),
- bilateralne kontakty z członkami zespołu autorskiego,
- udział w warsztatach

W drugiej części swojego wystąpienia Referent skoncentrował się na przedstawieniu następującej tematyki i terminów realizacji kolejnych siedmiu warsztatów z interesariuszami, stanowiących jego zdaniem szczególnie istotny element procesu uspołecznienia prac nad Planem Zadań Ochronnych:

- Problemy granic obszarów Natura 2000: SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska” w kontekście waloryzacji obszaru (*IV kwartał 2012 – po zakończeniu etapu diagnozy*)
- Gospodarka rolna i gospodarka leśna oraz łowiectwo w kontekście potrzeb zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków Natura 2000 (zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne, obszary problemowe, cele do osiągnięcia, propozycje ustaleń PZO) (*I kwartał 2013*)
- Gospodarka wodna, gospodarka rybacka i wędkarstwo w kontekście potrzeb zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków Natura 2000 (zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne, obszary problemowe, cele do osiągnięcia, propozycje ustaleń PZO) (*I kwartał 2013*)
- Zagospodarowanie przestrzenne i turystyka w kontekście potrzeb zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków Natura 2000 (zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne, obszary problemowe, cele do osiągnięcia, propozycje ustaleń PZO) (*II kwartał 2013*)
- Potrzeby badawcze oraz monitoring przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000: SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska” (*II kwartał 2013*)
- Ustalenia planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000: SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska” (*III kwartał 2013*)
- Przygotowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska” - podsumowanie (*I kwartał 2014*)

Kończąc swoją wypowiedź zaprosił wszystkich zebranych do aktywnego uczestnictwa w pracach nad PZO podkreślając, że bez partycypacji społecznej w tym procesie nie uda się stworzyć dokumentu spełniającego oczekiwania głównych grup zainteresowań.

Po wysłuchaniu obu wystąpień moderator warsztatów dr Wojciech Nowicki zwrócił się do Zebranych z propozycją zadawania pytań odnoszących się do treści przedstawionych referatów.

- na pytanie: czy Zespół Autorski widzi potrzebę zorganizowania spotkań z ineresariuszami w każdej gminie leżącej w granicach SOO Dolina Biebrzy i OSO Ostoja Biebrzańska odpowiedzi udzielił Andrzej Weigle informując, że przyjęta formuła warsztatów umożliwia każdorazowo obecność wszystkim zainteresowanym. Informacje o nim i zaproszenia do udziału są maksymalnie szeroko rozpowszechniane przy użyciu różnych kanałów komunikacji. W sytuacji, gdyby zaistniała taka konieczność, Zespół autorski rozważy możliwość organizacji dodatkowych spotkań w poszczególnych gminach, przy czym należy zwrócić uwagę, że ze względu na ich liczbę (ponad 20) nie będzie to proste organizacyjnie;
- na pytanie: czy w trakcie prac nad PZO będą brane pod uwagę sprawy istotne dla rozwoju rolnictwa na terenach leżących w granicach SOO Dolina Biebrzy i OSO Ostoja Biebrzańska odpowiedzi udzielił prof. dr hab. Jerzy Solon stwierdzając, że problem ten będzie jednym z ważniejszych elementów dyskusji w ramach prac nad PZO, a jedno z warsztatów zostaną poświęcone temu zagadnieniu;
- na pytanie: jaka jest procedura zatwierdzania Planu Zadań Ochronnych Andrzej Weigle wyjaśnił, że są one zatwierdzane zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku. Poprzedzone to jest procedurą opiniowania i uzgadniania zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody;

- na pytanie: jakie działania podjęto w ramach procedury zapewnienia udziału społeczeństwa w opracowaniu PZO odpowiedzi udzielili przedstawiciele Biebrzańskiego Parku Narodowego – Wojciech Dudziuk (dyrektor BPN) oraz Helena Bartoszek informując, że stosowne ogłoszenie o zamiarze przystąpienia do sporządzania PZO dla obszarów Natura 2000 Dolina Biebrzańska i Ostoja Biebrzańska oraz o możliwości składania wniosków i uwag oraz zapoznawania się z wynikami prac, zostało zamieszczone na stronie internetowej Biebrzańskiego PN, na tablicy ogłoszeń i w prasie lokalnej. Kolejne ogłoszenie dotyczyło informacji o przystąpieniu do prac nad PZO. Zaproszenie do udziału w pierwszych warsztatach w pracach Zespołu Lokalnej Współpracy zostało rozesłane do kilkudziesięciu jednostek i osób reprezentujących podstawowe kategorie interesariuszy. Ponadto w większości miejscowościach położonych w granicach obszarów zawieszono stosowne ogłoszenia. W efekcie takie podejścia, wszystkie osoby, które wyraziły chęć udziału w warsztatach miały taką możliwość.

Z uwagi na brak chętnych do zgłaszania referentom dalszych pytań moderator warsztatów zamknął tę część spotkania i ogłosił 15-minutową przerwę na kawę.

Przechodząc po przerwie do kolejnego punktu programu moderator warsztatów dr Wojciech Nowicki poprosił Zebranych o wypowiedzenie się na następujące pytania:

- czy w odniesieniu do Pana/Pani działalności zawodowej, społecznej i/lub prywatnej fakt istnienia Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz istnienia obszarów Natura 2000 „Dolina Biebrzy” i „Ostoja Biebrzańska” stanowił lub stanowi utrudnienie w jej realizacji?
- czy widzi Pani/Pan pozytywne skutki istnienia Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz istnienia obszarów Natura 2000 „Dolina Biebrzy” i „Ostoja Biebrzańska” w odniesieniu do Pańskiej działalności zawodowej, społecznej i/lub prywatnej?
- jakie formy swojej aktywności przewiduje Pan/Pani rozwinąć w ramach Zespołu Lokalnej Współpracy?

Uzasadniając potrzebę przeprowadzenia tego rodzaju sondażu podkreślił, że uzyskana tą drogą wiedza stanowić będzie dla Zespołu Autorskiego rozpoczynającego prace nad PZO cenny materiał analityczny. Z uwagi na dużą liczbę obecnych zaproponował, aby Zebrani wypowiedzieli się na piśmie wykorzystując w tym celu specjalnie przygotowany formularz.

Po wypełnieniu przez interesariuszy formularzy moderator warsztatów dr Wojciech Nowicki poinformował, że formalnie należy powołać Zespół Lokalnej Współpracy. Zaproponował, aby w jego skład weszli wszyscy obecni na warsztatach ineresariusze, członkowie Zespołu Autorskiego oraz przedstawiciele Biebrzańskiego Parku Narodowego. Zebrani zaakceptowali przedłożoną propozycję postulując jednocześnie, by skład ZLW można było rozszerzać w przypadku zgłaszania się kolejnych osób zainteresowanych włączeniem się do współpracy przy opracowywaniu PZO.

W ramach wolnych wniosków głos zabierali głównie przedstawiciele rolników działających na obszarach Natura 2000 „Dolina Biebrzy” i „Ostoja Biebrzańska. W swoich wypowiedziach podkreślali potrzebę uwzględniania w trakcie prac nad PZO nie tylko wymogów przyrodniczych, lecz również potrzeb mieszkańców, w tym rozwijających działalność rolniczą. Jako przykład szczególnych utrudnień wskazywano brak możliwości stosowania zabiegów udrażniających koryta rzek, co w efekcie skutkuje zalewaniem eksploatowanych gospodarczo łąk. Za niewystarczające uznano również wsparcie finansowe, jakie wiąże się z uczestnictwem w programach rolno-środowiskowych. Wyrażono także obawy przed wprowadzeniem ograniczeń dotyczących intensyfikowania produkcji rolnej na obszarach Natura 2000.

Włączając się do dyskusji prof. dr hab. Jerzy Solon – Koordynator PZO dla SOO Siedlisk „Dolina Biebrzy” poinformował Zebranych, że przygotowywany Plan Zadań Ochronnych może stanowić w przyszłości merytoryczną podstawę do występowania przez rolników z roszczeniami do Państwa w związku z wprowadzonymi ograniczeniami sposobów gospodarowania. Podkreślił

przy tym, iż jeżeli chce się chronić skutecznie przyrodę to muszą także zostać wdrożone efektywne mechanizmy umożliwiające uzyskiwanie stosownych rekompensat.

Głos w powyższej sprawie zabrał również dr Wiktor Kotowski – przedstawiciel Rady Naukowej Biebrzańskiego Parku Narodowego. W swoim wystąpieniu podkreślił, że nie da się skutecznie chronić Doliny Biebrzy bez aktywnego udziału rolników i ich zaangażowania między innymi w ekstensywne użytkowanie łąk. Wsparciem dla tych działań są programy rolno-środowiskowe i związane z nimi rekompensaty finansowe, ale ich wykorzystanie jest obecnie stosunkowo nieduże. Kończąc wypowiedź wyraził nadzieję, że współudział rolników w pracach dotyczących PZO przyniesie poprawę tej sytuacji.

Dr Przemysław Nawrocki – przedstawiciel Stowarzyszenia Ptaki Polskie przypomniał Zebrany, że udzielane rolnikom dopłaty bezpośrednie stanowią rekompensatę z rezygnacji z intensywnego gospodarowania rolniczego, tak więc tam gdzie są one stosowane nie ma innej drogi niż ekstensywne podejście do działań rolniczych. Ten sposób gospodarowania na obszarach „naturowych” musi jednak się rolnikom opłacać finansowo. Wobec tego wszystkie zainteresowane środowiska powinny wzmocnić naciski na polityków, aby wprowadzone zostały stosowne mechanizmy prawne i ekonomiczne.

Jako ostatni uczestnik dyskusji głos zabrał Andrzej Weigle – Kierownik Zespołu Autorskiego. W swoim wystąpieniu zaapelował do Zebranych o rozpowszechnienie w swoim środowisku informacji o utworzeniu Zespołu Lokalnej Współpracy, w taki sposób by mogła ona dotrzeć do wszystkich zainteresowanych włączeniem się do prac nad przygotowaniem PZO, a którzy nie byli w stanie uczestniczyć w dzisiejszym spotkaniu.

Wobec braku dalszych zgłoszeń do dyskusji moderator warsztatów dr Wojciech Nowicki stwierdził, że wszystkie punkty programu spotkania zostały zrealizowane, a następnie podziękował Zebrany za aktywny udział w warsztatach i zamknął obrady.

W załączeniu:

1. Lista obecności uczestników warsztatów.
2. Prezentacje

Andrzej Weigle

Kierownik Zespołu Autorskiego PZO